
РОЗДІЛ 2. ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

УДК 636.22(.28:930(045))

Грановська Д., Осадець О., студентки II курсу, напрям підготовки – ТВППТ

Науковий керівник – Саєнко В.П., асистент

Подільський ДАТУ, м. Кам'янець-Подільський, Україна

ПРО КОРОВУ В ІСТОРИЧНОМУ АСПЕКТІ

В історії людства завжди особливе значення мали цінності, від яких залежало господарське благополуччя. Одомашнені тварини займали особливе місце у побуті людини, що примушувало відноситися до них бережливо і старатись збільшувати поголів'я та покращувати їхні особисті якості. Таку матеріальну цінність, в першу чергу, займає велика рогата худоба. З давніх давен значення корови для життя стародавньої людини було настільки велике, що її нерідко боготворили. Наприклад, у Вавилоні царів зображували в образі крилатого бика з людським обличчям, а у єгиптян існував культ бика Апіса, якого вважали сином і живим втіленням найвеличнішого з єгипетських богів – Пта. Ось як пише про це відомий популяризатор науки А.І. Івашура: “Божеством вибирали быка, который удовлетворял строго определённым требованиям. Апис должен был быть чёрным с белым треугольником на лбу (символ солнца во мраке вселенной) и, кроме того, отвечать ещё двадцати девяти другим требованиям. Быка приводили во дворец с роскошным парком, где его хорошо кормили, купали в тёплых ваннах, окуривали ароматами. В его расположении был гарем “красивых коров”.

При вступі на престол нового фараона існував ритуал, коли Апіса запрягали у плуг, і володар Єгипту проводив священну борозну. Через 25 років, якщо бик не вмирав природною смертю, жерці таємно топили його і оголошували, що бог Пта із старого Апіса переселився в більш молодого. У країні оголошували траур, заборонялась навіть торгівля. Померлого Апіса ретельно бальзамували і хоронили з великою пошаною. Церемонії поховання були дуже коштовними – не набагато дешевше, ніж самого фараона. У 1851 році в долині Саккара була розкопана давня усипальниця божественних Апісів. Під склепіннями стелі величезного склепу, в кам'яних трунах-саркофагах з відполірованих плит червоного і чорного граніту – довжиною чотири, шириною більше двох, висотою вище трьох метрів і вагою кожного 65 тон – зберігались забальзамовані останки усіх священних биків Єгипту за 1500 років.

Бикам поклонялися на острові Крит і в Давній Греції, де бик був присвячений богу Зевсу, а корова – “волоокій” богині Гері і богині місяця Селені.

Корові, присвяченій богині місяця, поклонялися в Індії, де пошана до цих тварин збереглась і до наших днів. Вони вільно ходять вулицями Делі та інших

міст. Корів не можна турбувати, навіть якщо вони ляжуть посередині дороги, заважаючи руху. Звідси і походить крилата фраза “священна корова”.

Навіть ціла країна, столиця якої став Рим, зобов'язана своєю назвою тваринництву. З давні часів греки називали південну частину Апеннінського півострову, на якій є багато пасовищ, *Vitalia* або *Italia* – похідне від *Vitalus*, що значить теля або бичок. От які неочікувані зв'язки виявляються між давніми знаннями людини і добре відомою сьогодні кожному школяру назвою країни.

Худоба у багатьох народів служила ознакою багатства. Про це свідчить той факт, що у давніх греків і римлян до появи грошей еквівалентною одиницею товарообміну була 1 голова великої рогатої худоби. Ціну товарів визначали числом корів або биків і рахунок вели по головах, тому від латинського слова “голова” (*caput*) походить слово “капітал”. А слово “гроші” (*rescunia*) римляни створили від слова “худоба” (*rescus*). На перших введених у торгівлю металевих монетах (приблизно 700 років до н.е.) була викарбувана корова, щоб довести незнаючим людям, що ці блискучі предмети мають цінність. Навіть сьогодні на монетах острову Гернси (Великобританія) зображена корова в знак того, що молочне тваринництво є основним заняттям жителів цього зеленого острова.

До вище наведеного можна додати, що слово “худоба” у давніх слов'ян означало “майно”. Так, у посланні Великому князю Київському Володимирі Мономаху (1053-1125) митрополит Никифор пише: “А между тем скотница твоя не скудна и не истошима, раздаваема, но неисчерпаема”. Тут “скотницею” названа скарбниця.

В епоху лицарів комплект озброєння його разом з конем коштував 45 корів.

У хевсурів (етнічна група грузинів) до кінця XVII ст. більшість торгових договорів здійснювалось з використанням корів у якості обмінного еквіваленту.

За володіння коровами навіть велись війни. Існують повідомлення, що до середини другого століття до н.е. у мові напівкочівних народів-завойовників, які проникали у Північно-Західну Індію, слово “війна” означало щось на подобі “прагнення до великої кількості корів”.

Корова фігурувала навіть у якості “одиниці покарання” за правопорушення. Так, давні греки використовували поговорку “бик на язиці”, яка відноситься до людини, мовчання якої було куплено за величезну винагороду. А у збірнику законів Давньої Русі, що мала назву “Руська правда”, були вказані високі штрафи за грабїж тварин, в тому числі корів і коней.

За законами, які існували у феодальній Монголії, передбачалось суворе покарання для чоловіків, які хоч раз намагались “виховати” свою дружину за допомогою палиці. За такі гріхи проводилась конфіскація особистої худоби.

У ряді країн Африки худобою досі розраховуються при викупі нареченої, що викликає все більше незадоволення місцевої влади.

І в нашій країні молочні корови були завжди цінними тваринами. Їх значення дуже добре видно з народних висловів “Корова-годувальниця”, “Корова на подвір'ї – обід на столі”.

Корову нічим замінити неможливо ні в суспільному тваринництві, ні в особистому господарстві.

Протягом століть змінювалось і поняття “ідеальної” корови. Чи не найперший опис зовнішності ідеальної корови ми знаходимо у рукописах відомого

грецького вченого Вергілія. Ми хочемо навести віршований витяг з його праці “Георгіки”, але, нажаль, ми не знайшли відповідного перекладу українською, тому наводимо мовою оригіналу джерела, у якому винайшли цей вираз:

“... Наружность у лучшей коровы – Грозная;
И голова должна быть огромной, и шея-
Мощной; до самых колен свисает кожа подгрудка.
Бок чем длиннее у неё, тем лучше корова; всё крупное
В ней, и нога; рога же изогнуты, уши мохнаты.
В белых пежинах я предпочел бы корову, такую,
Чтобы терпеть не желала ярма и рогом грозила.
Мордою схожа была с быком, держалась бы прямо
И, как пойдёт, следы концом хвоста заметала”

Якщо звернутися до сучасного опису екстер’єру представниць молочної худоби, то не дуже багато співпадінь ми знайдемо з вище наведеним висловом.

Важко сказати коли з’явилась перша порода, однак в часи Ярослава Мудрого вже існували деякі породи. Розвиток скотарства у розрізі племінного покращення худоби є подальшою метою наших досліджень. Пошук триває.

УДК636:504

Медвідь Ю.С., студент IV курсу спеціальності ТВШПТ

Науковий керівник –Кравчук І. В., викладач спецдисциплін
Коледж Подільського ДАТУ, м. Кам’янець-Подільський, Україна

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ТВАРИННИЦЬКИХ КОМПЛЕКСІВ ТА ПТАХОФАБРИК УКРАЇНИ В ПЕРЕРОБЦІ ОРГАНІЧНИХ ВІДХОДІВ

Тваринництво є важливою галуззю сільського господарства, що дає значну частину його валової продукції. Значення цієї галузі визначається не тільки високою часткою її у виробництві валової продукції, але і великим впливом на економіку сільського господарства, на рівень забезпечення важливими продуктами харчування, створення робочих місць, розвиток соціальної сфери, переробної та харчової промисловості. Найбільш поширеними напрямками спеціалізації тваринницьких господарств в Україні в даний час залишаються: молочне скотарство, свинарство, вівчарство та птахівництво.

За даними державної служби статистики України, по всіх категоріях господарств на 1 жовтня 2017 року утримувалося 4140,4 тис. голів великої рогатої худоби, з них 2120,5 тис. корів, 6761,6 тис. голів свиней, 1576,6 тис. гол. овець та кіз і 233773,6 тис. голів птиці.

Але разом із збільшенням поголів’я тварин та птиці зростає і кількість відходів, продуктів їх життєдіяльності. Кількість цих відходів постійно зростає, що при неправильній утилізації, зберіганні, переробці і використанні може призвести до забруднень ґрунтів, атмосфери та водойм.